

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
(підпис) НАЙІА НІКОЛАЄВА)

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Майстерність публічного мовлення

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 034 Культурологія

Освітньо-професійна програма: Культурологія

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (ім'я та прізвище)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>034 Культурологія</u> (код і назва) Спеціалізації: <u>немає</u> (назва) Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	2-й
		Лекції	
		26 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	- год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		72 год.	114 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є комплексне досягнення основних теоретичних та практичних засад ораторського мистецтва, риторичних законів, стратегії і тактики ораторської діяльності та набуття практичних навичок публічного мовлення; знання історії формування риторики; розуміння та можливість реалізації професійної діяльності на сцені, у кіно, на радіо, телебаченні, у закладах мистецтва, аматорських клубах тощо; виголошувати різні види промов, вести дискусію, бесіду, нараду, тощо.

Завдання навчальної дисципліни є формування теоретико-методологічних уявлень студентів про публічне мовлення як про величезну за своїм обсягом мистецтвознавчу систему, що опосередковує уявлення про діяльність у закладах мистецтва та культури; пошук оптимальних методик спілкування; вдосконалення механізмів взаєморозуміння учасників комунікації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 03. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 07. Здатність працювати автономно.

ЗК 08. Здатність працювати в команді.

ЗК 09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

б) спеціальних (СК):

СК 01. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

СК 03. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;

СК 04. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

СК 06. Здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних рівнів.

СК 07. Здатність обґрунтовувати рішення щодо врегулювання відносин у сфері культури на основі розуміння специфіки соціокультурних процесів.

СК 10. Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

СК 12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 03. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.

ПРН 14. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефахівцями.

ПРН 15. Вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту.

ПРН 16. Визначати, формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних суспільних питань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні види ораторського мистецтва;
- історичні витоки красномовства (риторичні традиції Стародавнього світу, Середньовіччя, Нового часу), особливості розвитку риторики в Україні та сучасний статус ораторського мистецтва у світі;
- художні і літературні прийоми, засоби емоційно-образної та логічної виразності у мові оратора;
- найвидатніших представників ораторського мистецтва;

вміти:

- використовувати різні види та жанри ораторських виступів;
- планувати виступ та готувати матеріал до виступу;
- користуватися методикою підготовки та виголошення промови;
- володіти основами техніки мовлення та виразного читання;
- вести монолог/діалог з фахової проблематики;
- вміло застосовувати вербальні і невербальні засоби спілкування;
- ефективно аналізувати аудиторію та слухачів;

- розвивати особистий ораторський стиль;
- ефективно аналізувати та налагоджувати контакт з аудиторією, слухачами.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи публічного мовлення та специфіка його втілення

Тема 1. Предмет навчальної дисципліни

Предмет публічного мовлення. Визначення жанрів та стилів публічних виступів. Жанри академічної риторики. Наукова доповідь, наукове повідомлення, наукова лекція, науково-популярна (публічна) лекція, реферат, виступ, бесіда. Судова риторика. Військова риторика, Політична промова, політична доповідь, політичний виступ, політичний огляд, політична бесіда. Церковна риторика (гомілетика). Епідейктичне (урочисте) красномовство, ювілейна промова, привітальне слово, застільне слово (тост), поминальне слово. Невербальна риторика як система знаків. Поняття конфронтаційної риторики. Поняття, передумови виникнення та види конфліктів. Еристика: витоки та еволюція. Пояснення понять «суперечка», «полеміка», «дебати», «дискусія». Композиція публічного виступу. Закони та принципи красномовства. Особливості підготовки до публічного виступу.

Тема 2. Історичний розвиток ораторського мистецтва у світовій культурі

Витоки риторики у культурі давніх цивілізацій. Риторика Стародавньої Месопотамії. Риторика епохи Шумеру. Риторика Стародавнього Єгипту. Риторика Стародавньої Індії. Риторика Стародавнього Ірану. Риторика Стародавнього Китаю.

Виникнення і розвиток риторики у Стародавній Греції. Роль красномовство в античному суспільстві. Логографи і софісти. Роль Коракса, Лісія, Горгія в становленні і формуванні античного красномовства. Роль Сократа, Платона та Аристотеля в усвідомленні природи риторики. Різний статус риторики в окремих грецьких державах. Демосфен як найвидатніший оратор античної Греції. Римський період античної риторики. Схема та елементи побудови давньоримських промов. Цицерон як видатний римський оратор. Педагогічна риторика Квінтіліана.

Формування нових засад європейської риторики в епоху Середньовіччя. Гомілетика: поняття та етапи розвитку. Патристика. Догматика. Казуїстика. Візантійська риторика. Риторика середньовічного Заходу.

Риторика Київської Русі. Агіографія. Іларіон. «Повчання» Володимира Мономаха. Риторика Корану. Красномовство епохи Відродження. Наукові дискусії в епоху Нового часу.

Розвиток ораторського мистецтва в Україні (братські школи, Харківський духовний колегіум. Києво-Могилянська академія – навчальний заклад з пріоритетом риторики. Мовна спадщина Г.Сковороди. Риторика доби української бароко. Кращі українські оратори: І.Франко, М. Грушевський, І. Огієнко, А. Шептицький.

Тема 3. Методика та етапи підготовки промови

Поняття та елементи ораторської промови. Основні етапи підготовки тексту промови. Визначення теми. Формулювання мети. Збирання матеріалу. Складання плану. Види планів. Робота над конспектом. Форми текстового оформлення матеріалу.

Логіка та емоції в промові. Аксіологічні начала промови. Логіка як метод переконання аудиторії. Закони логіки. Види логічних помилок. Емоційні моменти промови.

Структура ораторського твору. Композиція промови. Способи інтеграції тексту. Вступ. Основна частина. Висновки. Підготовка до виступу. Елементи ораторської промови. Типи промов. Промови, що читаються за конспектом. Промови, які готують заздалегідь, але не вчать напам'ять. Промови, які готують заздалегідь і вчать напам'ять. Імпровізовані промови (експромти).

Змістовий модуль 2. Створення мовленнєвого образу. Культура публічного мовлення

Тема 4. Оратор і аудиторія

Зовнішня культура оратора. Сутність та проблеми взаємодії оратора й аудиторії. Ознаки аудиторії, їх урахування в організації взаємодії оратора та аудиторії. Активність слухачів. Метод викладу матеріалу. Стратегія оратора, її структура. Тактика оратора. Об'єктивні перешкоди контакту оратора й аудиторії та їх урахування в організації аудиторії. Зовнішня культура оратора. Вигляд оратора. Вихід до слухачів. Погляд. Жестикуляція. Види жестів. Міміка. Місце промови оратора. Аудиторне розташування. Мова і мовлення, комунікація та спілкування. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Основні якості мовлення. Основні характеристики мовлення оратора. Монолог як риторичний дискурс. Структура та прийоми побудови монологу. Діалог як риторичний дискурс. Проблема активного слухання. Види слухання. Типи діалогу. Види співрозмовників. Стили мовлення (стили ораторського твору).

Тема 5. Психофізіологічні особливості організму та публічні виступи

Страх публічних виступів. Причини, ознаки, способи подолання. Осанка та жести під час публічних виступів. Фізіологічна будова дихального апарату та його анатомія. Основні типи дихання. Поняття про фонаційне дихання. Правильний вдих та правильний видих. Опора дихання. Вправи на тренування фонаційного дихання. Робота над довгомовками та скоромовками. Комплекси вправ для правильного дихання. Читання гекзаметру. Лікувальна гімнастика О. Н. Стрельникової. Поняття техніки мовлення. Розминка. Артикуляційна гімнастика. Вібраційний масаж. М'язова розслабленість. Професійні вимоги до голосу. Орфоепічні засади. Тембр, діапазон, висота голосу, сила голосу, резонування.

Тема 6. Культура, логіка та виразність мовлення: дикція та інтонація
 Елементи культури мовлення. Виразність мовлення. Засоби емоційно-образної та логічної виразності. Зображувально-виразні засоби мовлення. Інтонація на розділових знаках. Інтонаційно-виразні засоби мовлення. Логічний наголос. Логічні паузи. Граматичні паузи. Логічно-граматичні паузи. Ритмічна пауза. Психологічна пауза. Мовленнєві такти. Правила розстановки логічних пауз, наголос. Риторичні тропи. Ритміка. Виразне читання текстів. Темп.

Тема 7. Особливості втілення різних мовленнєвих жанрів

Діалог. Промова великого оратора. Підтекст. Надзавдання. Особливості втілення віршованих творів. Читання байок. Озвучування теле- та радіопрограм. Особливості читання новин та реклами. Риторичні ефекти та ораторські прийоми при публічних виступах. Ток-шоу та інтерв'ю.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Основи публічного мовлення та специфіка його втілення										
Тема 1. Предмет навчальної дисципліни	14	4	2		8	16				16
Тема 2. Історичний розвиток ораторського мистецтва у світовій культурі	16	4	2		10	16				16
Тема 3. Методика та етапи підготовки промови	18	4	4		10	18	2			16
Разом за змістовим модулем 1	48	12	8		28	50	2			48
Змістовий модуль 2. Створення мовленнєвого образу. Культура публічного мовлення										
Тема 4. Оратор і	18	4	4		10	18	2			16

аудиторія										
Тема 5. Психофізіологічні особливості організму та публічні виступи	20	4	4		12	20	2			18
Тема 6. Культура, логіка та виразність мовлення: дикція та інтонація	20	4	4		12	16				16
Тема 7. Особливості втілення різних мовленнєвих жанрів	14	2	2		10	16				16
Разом за змістовим модулем 2	72	14	14		44	70	4			66
Усього годин	120	26	22		72	120	6			114

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет навчальної дисципліни Опрацювати питання: 1. Предмет публічного мовлення. 2. Жанри академічної риторики (наукова доповідь, судова риторика, військова риторика, політична промова, Церковна риторика (гомілетика)). 3. Епідейктичне (урочисте) красномовство, ювілейна промова, привітальне слово, застільне слово (тост), поминальне слово. 4. Невербальна риторика як система знаків. 5. Поняття конфронтаційної риторики. 6. Пояснення понять «суперечка», «полеміка», «дебати», «дискусія».	2/-
2	Тема 2. Історичний розвиток ораторського мистецтва у світовій культурі Опрацювати питання: 1. Витоки риторики у культурі давніх цивілізацій. 2. Виникнення і розвиток риторики у Стародавній Греції. Роль красномовство в античному суспільстві. 3. Римський період античної риторики. 4. Формування нових засад європейської риторики в епоху	2/-

	Середньовіччя. 5. Риторика Київської Русі. 6. Риторика Корану. 7. Красномовство епохи Відродження. 8. Наукові дискусії в епоху Нового часу. 9. Розвиток ораторського мистецтва в Україні.	
3	Тема 3. Методика та етапи підготовки промови Опрацювати питання: 1. Основні етапи підготовки тексту промови. 2. Логіка та емоції в промові. 3. Структура ораторського твору. 4. Типи промов. 5. Імпровізовані промови (експромти). Виголосити власну промову.	4/2
4	Тема 4. Оратор і аудиторія Опрацювати питання: 1. Проблеми взаємодії оратора й аудиторії. 2. Ознаки аудиторії, їх урахування в організації взаємодії оратора та аудиторії. 3. Стратегія оратора, її структура. 4. Тактика оратора. Об'єктивні перешкоди контакту оратора й аудиторії та їх урахування в організації аудиторії. 5. Зовнішня культура оратора. 6. Вербальні та невербальні засоби спілкування. 7. Основні характеристики мовлення оратора. Монолог як риторичний дискурс. 8. Стилї мовлення (стилї ораторського твору). Попрацювати з різними видами аудиторії.	4/2
5	Тема 5. Психофізіологічні особливості організму та публічні виступи Опрацювати питання: 1. Причини, ознаки, способи подолання страху публічних виступів. 2. Основні типи дихання. 3. Робота над довгомовками та скоромовками. 4. Комплекси вправ для правильного дихання. 5. Поняття техніки мовлення. 6. Професійні вимоги до голосу. Виконання вправ на основні типи дихання. Робота над довгомовками і скоромовками. Робота над голосом.	4/2
6	Тема 6. Культура, логіка та виразність мовлення: дикція та інтонація Опрацювати питання: 1. Елементи культури мовлення. 2. Виразність мовлення. Засоби емоційно-образної та логічної виразності. Зображувально-виразні засоби мовлення. Інтонація на розділових знаках. 3. Інтонаційно-виразні засоби мовлення. 4. Паузи. Правила розстановки логічних пауз, наголос. 5.	4/-

	Виразне читання текстів. Темп. Виголосити промову.	
7	Тема 7. Особливості втілення різних мовленнєвих жанрів Опрацювати питання: 1. Діалог. 2. Особливості втілення віршованих творів. 3. Озвучування теле- та радіопрограм. 4. Особливості читання новин та реклами. 5. Риторичні ефекти та ораторські прийоми при публічних виступах. 6. Ток-шоу та інтерв'ю. Озвучування фрагменту мультфільму або фільму Прочитати новини Підготувати інтерв'ю	2/-
8	Разом	22/6

6.Теми практичних занять
Практичні заняття не передбачені.

7.Теми лабораторних занять
Лабораторні заняття не передбачені.

8.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин Д.в./з.в.
1	Тема 1. Предмет навчальної дисципліни [1], [2 (за бажанням)] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Предмет публічного мовлення. 2. Жанри академічної риторики (наукова доповідь, судова риторика, військова риторика, політична промова, Церковна риторика (гомілетика)). 3. Епідейктичне (урочисте) красномовство, ювілейна промова, привітальне слово, застільне слово (тост), поминальне слово. 4. Невербальна риторика як система знаків. 5. Поняття конфронтаційної риторики. 6. Пояснення понять «суперечка», «полеміка», «дебати», «дискусія».	8/16
2	Тема 2. Історичний розвиток ораторського мистецтва у світовій культурі [1], [2 (за бажанням)] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Витоки риторики у культурі давніх цивілізацій. 2. Виникнення і розвиток риторики у Стародавній Греції. Роль красномовство в античному суспільстві. 3. Римський період античної риторики.	10/16

	4. Формування нових засад європейської риторики в епоху Середньовіччя. 5. Риторика Київської Русі. 6. Риторика Корану. 7. Красномовство епохи Відродження. 8. Наукові дискусії в епоху Нового часу. 9. Розвиток ораторського мистецтва в Україні. Підготувати доповідь, презентацію.	
3	Тема 3. Методика та етапи підготовки промови [1], [3] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Основні етапи підготовки тексту промови. 2. Логіка та емоції в промові. 3. Структура ораторського твору. 4. Типи промов. 5. Імпровізовані промови (експромти). Підготувати власну промову.	10/16
4	Тема 4. Оратор і аудиторія [1], [3] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Проблеми взаємодії оратора й аудиторії. 2. Ознаки аудиторії, їх урахування в організації взаємодії оратора та аудиторії. 3. Стратегія оратора, її структура. 4. Тактика оратора. Об'єктивні перешкоди контакту оратора й аудиторії та їх урахування в організації аудиторії. 5. Зовнішня культура оратора. 6. Вербальні та невербальні засоби спілкування. 7. Основні характеристики мовлення оратора. Монолог як риторичний дискурс. 8. Стили мовлення (стили ораторського твору). Спробувати попрацювати з різними видами аудиторії.	10/16
5	Тема 5. Психофізіологічні особливості організму та публічні виступи [1], [3] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Причини, ознаки, способи подолання страху публічних виступів. 2. Основні типи дихання. 3. Робота над довгомовками та скоромовками. 4. Комплекси вправ для правильного дихання. 5. Поняття техніки мовлення. 6. Професійні вимоги до голосу. Виконання вправ на основні типи дихання. Робота над довгомовками і скоромовками. Робота над голосом.	12/18
6	Тема 6. Культура, логіка та виразність мовлення: дикція та інтонація [1], [3] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Елементи культури мовлення. 2. Виразність мовлення. Засоби емоційно-образної та логічної	12/16

	виразності Зображувально-виразні засоби мовлення. Інтонація на розділових знаках. 3. Інтонаційно-виразні засоби мовлення. 4. Паузи. Правила розстановки логічних пауз, наголос. 5. Виразне читання текстів. Темп. Підготувати промову.	
7	Тема 7. Особливості втілення різних мовленнєвих жанрів [1], [3] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Діалог. 2. Особливості втілення віршованих творів. 3. Озвучування теле- та радіопрограм. 4. Особливості читання новин та реклами. 5. Риторичні ефекти та ораторські прийоми при публічних виступах. 6. Ток-шоу та інтерв'ю. Озвучування фрагменту мультфільму або фільму Прочитати новини Підготувати інтерв'ю	10/16
8	Разом	72/114

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;
- [2] – написання рефератів, есе;
- [3] – самостійні практичні тренування у вправах.

9. Методи навчання

Лекції, аналіз зразків мовлення, практичні вправи з техніки, логіки та виразності мовлення, групові дискусії, бесіди, робота в малих групах, індивідуальна робота, аудіовізуальні методи. На лекціях та при проведенні семінарських занять використовуються наочні, пошукові методи навчання.

10. Форми контролю і методи оцінювання

1. Поточний контроль здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей студентів на семінарських заняттях. Якість і послідовність вивчення учбового матеріалу контролюється перевіркою відповідей студентів на вузлові питання тем, які винесені на семінарські заняття, оцінка виступів під час підготовлених презентацій, під час читання байок, віршів, промов, озвучування новин та реклами, аналізу промови великих ораторів, співбесіди з основних питань курсу. Відповіді на питання, що стосуються викладеного матеріалу, оцінюються від 0 до 5 балів, а на домашні завдання – від 1 до 10 балів.

2. Періодичний контроль здійснюється шляхом написання змістовних модулів, до підсумкових результатів яких включають також бали, що були отримані студентами за роботу на семінарських заняттях.

Якщо заняття проходять оффлайн, передбачається проведення дискусії, «круглих столів» за завчасно оголошеними темами (додатково до 10 балів). Для тих, хто не отримав необхідну кількість балів, проводиться залік.

Критерії оцінювання

Оцінка національною шкалою	за	Теоретична підготовка
		Здобувач освіти
Відмінно		у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.
Добре		достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки
Задовільно		володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого і формулювання висновків
Незадовільно можливістю повторного складання	з	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки
Незадовільно обов'язковим повторним вивченням дисципліни	з	не володіє навчальним матеріалом

11. Питання для поточного та періодичного контролю

1. Риторика як наука про способи і майстерність публічного переконання.
2. Красномовство Давньої Месопотамії, Давнього Єгипту та Давнього Ірану.
3. Риторика Давньої Індії та давнього Китаю.
4. Виникнення риторики в Давній Греції. (Спартанський лаконізм, хитрощі софістів, перші ритори Коракс, Лісій, Горгій, Ісократ).
5. Розвиток риторики в Давній Греції (Сократ, Платон, Аристотель).
6. Красномовство Перікла, зразок стилю Демосфена, судова риторика.
7. Римський період розвитку античного красномовства (Катон Старший, Ціцерон, Сенека).
8. Формування засад середньовічного європейського красномовства (Гомілетика як християнська риторика, Тертулліан, Августин Аврелій).
9. Візантійська теорія риторики (Гермоген Тарсійський, Василь Великий, Григорій Богослов (Назіанзін), Іоан Златовуст).
10. Розвиток риторики на Заході в Середні віки.
11. Роль Корану в становленні арабо-мусульманського красномовства.
12. Розвиток риторики в Європі Нового часу (академічне красномовство).
13. Розвиток ораторського мистецтва в Україні (братські школи, Харківський духовний колегіум).
14. Києво-Могилянська академія – навчальний заклад з пріоритетом риторики.
15. Мовна спадщина Г.Сковороди.
16. Риторика доби української бароко.
17. Кращі українські оратори: І.Франко, М. Грушевський, І. Огієнко, А. Шептицький
18. Інвенція як розробка предметної царини ораторської промови (мета промови, аудиторія, вибір і підготовка до виступу, топіка).
19. Диспозиція як дослідження структури ораторської промови (вступ до промови, головна частина, завершення промови).
20. Елокуція як виразність ораторської промови (вимоги щодо тези і аргументів).
21. Хитрощі які застосовуються щодо тези і аргументів під час суперечки.
22. Риторичні фігури (риторичне запитання, синтаксичне перетворення, фігури скорочення, тощо).
23. Меморія як особливості запам'ятовування ораторської промови (способи запам'ятовування: механічний, логічний, мнемотехнічний або «римська кімната»).
24. «Ефект рамки» або «закон межі». «Магічне число» або число Міллера.
25. Невербальні засоби оратора (мова жестів і поз, мова міміки).
26. Робота з аудиторією (зоровий контакт, гучність, паузи, дистанція).
27. Техніка мовлення: дикція, дихання, голос.
28. Дикція та голос. Дикція та орфоепія.
29. Специфіка сценічного мовлення в театрі, на радіо та телебаченні.
30. Жанри мовлення.

31. Екранне мовлення.
32. Логічна виразність мовлення: мовний такт, логічний наголос, паузи, інтонація.
33. Правила розстановки логічного наголосу.
34. Правила розстановки логічних, психологічних, віршових, розділових пауз. Тонально-мелодійне вимовлення розділових знаків.
35. Етапи роботи над текстом.
36. Стил ь тексту.
37. Образ оратора. Образ автора. Дилема промовця.
38. Розвиток зміцнення навичок мовного спілкування.
39. Особливості виконання віршованих творів.
40. Закони читання віршів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Форма для заліку

Поточний та періодичний контроль							Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
10	10	15	20	15	15	15	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.

2. Нормативні документи.
3. Методичні розробки.
4. Ілюстративні матеріали.

14. Рекомендована література

Основна

1. Бортун К. О., Козловська Д. В. Основи красномовства. Матеріали для самостійної роботи студентів : практикум. Вінниця : Документ Принт, 2019. 104 с.
2. Коваленко С. М. Сучасна риторика: навч.-практ. посіб. Т.: Мандрівець, 2007. 184с.
3. Кравець Л. Риторика як класична основа системи освіти європейських народів. *Рідні джерела*. 2000. № 4. С.12-18.
4. Куньч З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посіб. Нац. ун-т «Львів. політехніка». Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2011. 248 с.
5. Лузік Е. В., Ільїна Т. В. Риторика: майстерність переконання: Навч. посібник. К. : НАУ, 2005. 83с.
6. Наконечна О. В. Основи сценічного мовлення: Навчальний посібник. Одеса: Астропринт, 2010. 172 с.
7. Овчиннікова А. П. П'ять кроків до гарної мови. Одеса: Фенікс, 2017. 192 с.
8. Овчиннікова А. П. Мовленнєва комунікація та мистецтво мовлення. Одеса: Маяк. 1999. 253 с.
9. Ораторське мистецтво: навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вузів / Осипова Н.П. Х.: Одиссей, 2007. 144 с.
10. Риторика: навчальний посібник для студентів вузів / Н. А. Колотілова. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 231 с.
11. Риторика: навч. посібн. / Ісаєнко Т. К., Лисенко А. В. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 247с.
12. Шестакова С.О. Ораторське мистецтво. Moodle. URL: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/edit.php?id=339>

Додаткова

1. Готинян-Журавльова В. В. Особливості вимірювання якості знань: філософський аспект. *European Philosophical and historical discourse*. Volume 4, Issue 4, 2018. pp. 44-49.
2. Мацько Л. Вітчизняна риторика. *Дивослово*. 2002. № 12. С.20-25.
3. Мацько Л. Риторика Стародавньої Греції і Стародавнього Риму. *Дивослово*. 2002. № 1. С.33-40.
4. Поплавська Н. М. Полемісти. Риторика. Переконування (Українська полемічно-публіцистична проза кінця XVI – початку XVII ст.). Монографія. Т. : ТНПУ, 2007. 379с.
5. Риторика: навчальний посібник для студентів вузів / Спанатій Л. С. К.: Ін Юре, 2008. 144 с.
6. Кобзар Т. В. Сценічна мова. Хрестоматійний збірник текстів для вправ з техніки мови. К., 1998. 218 с.

7. Наконечна О.В. Як вести бесіду із самим собою (Методика навчання художнього виконання монологу). *Аркадія*. 2010. № 3. С. 34- 36.

15. Електронні інформаційні ресурси

<http://lib.onu.edu.ua/> Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова

<http://www.nbu.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

<http://www.library.univ.kiev.ua/> Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка

<http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html> Найвидатніші філософи світу та України

<http://www.ognb.odessa.ua/> Одеська національна наукова бібліотека

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html> Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

<http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою).